

Länsstyrelsen
Örebro län

Miljöråd för lantbrukare

Nr 2 2018

Nyhetsblad för dig som är lantbrukare

Grobarhet, sundhet och betningsbehov i årets vårutsäde

Sen skörd och höga vattenhalter har i många fall gett upphov till låg grobarhet på utsädet. Värst drabbad är åkerböna. Däremot är sundheten på årets utsäde generellt något bättre än föregående år. För vårkorn är betning aktuellt i flertalet partier.

Låg grobarhet ser ut att vara det största problemet i år, särskilt för partier som skördats sent. Betning kan hjälpa om den låga grobarheten beror på angrepp av framförallt *Fusarium* spp. Men orsaken till dålig grobarhet kan vara flera, till exempel att utsädet inte torkats tillräckligt snabbt eller vid för hög temperatur.

Vårkorn

Analyserna av vårkorn visar att flertalet partier har betningsbehov. Det är smitta av kornets bladfläcksjuka (*Drechslera*) som gör betning befogad. Sundheten är i övrigt något bättre än vanligt, med låga nivåer av *Fusarium* och mycket låga nivåer av *Bipolaris*.

Andelen partier med smitta av kornflygsot har ökat de senaste åren. Ovanligt många partier ligger i år över betningsgränsen 0,5 procent. Tar du eget utsäde är det extra viktigt att hålla koll på angrepp av kornflygsot under säsongen. Fanns sotangripna plantor i fältet eller i angränsande fält så bör du göra en analys av kornflygsot (måste beställas separat).

Flygsot i korn.
Foto. Växtskyddscentralen

För vårkorn finns nu fler lämpliga behandlingsalternativ.

Förutom Cedomon, Thermoseed och Celest Extra Formula M finns nu även Difend Extra och Seedron. Mot flygsot finns två produkter med förväntad god effekt, Rancona i-Mix och Seedron.

Havre

I havren är betningsbehovet lågt. Cirka 10 procent av partierna har betningsbehov mot havrens bladfläcksjuka (*Drechslera avena*) och *Fusarium* spp. enligt hittills gjorda sundhetsanalyser.

Det förekommer smitta av flygsot (*Ustilago*) i en del havrepartier. Fanns det sotangripna plantor i fältet eller i angränsande fält så beställ en havresotanalys (måste beställas separat).

I havre har Thermoseed och Celest Extra Formula M en bred effekt mot aktuella sjukdomar inklusive havreflygsot. Seedron och Vibrance Duo har sannolikt motsvarande effekter.

Vårvete

Betningsbehovet i vårvete är generellt sett lågt, men det är nödvändigt om det sammanlagt är mer än 30 procent smitta av *Fusarium* spp., brunfläcksjuka och *Bipolaris*.

Vanlig stinksot (*Tilletia caries*) förekommer i partier från enskilda lantbruk i Mälardalen, men inte i de stora utsädesodlingarna. Misstänker du smitta bör du göra en analys (måste beställas separat).

För vårvete finns flera olika behandlingsalternativ med förväntad god effekt mot flertalet aktuella sjukdomar: Cerall, Thermoseed, Celest Formula M, Celest Extra Formula M, Difend Extra, Seedron och Vibrance Duo. Dessa preparat förväntas också ha bra effekt mot vanligt stinksot.

Åkerböna

Sen skörd gör att många partier av åkerböna har betydligt lägre grobarhet än normalt. Vissa partier har hög smitta av *Fusarium*. Över 30 procent *Fusarium*smitta ger

en oacceptabelt låg grobarhet.

Det är relativt låga nivåer av bönläcksjuka (*Ascochyta*). Men tänk på att utsädet inte bör ha över 5 procent smitta. Analyserna visar att det finns partier som ligger högre. För chokladfläcksjuka (*Botrytis*) har smittan ökat från i medeltal 5 procent förra året till 25 procent. Betning mot svampsjukdomar är inte möjligt för närvarande.

Angrepp av bönsmyg är ett växande problem. Det ger försämrad utsädeskvalitet, risk för sänkt grobarhet och utsädet riskerar att sprida skadegöraren till nya platser.

Ärt

Ärterna tröskades i de flesta fall innan regnet och har i år generellt sett bra grobarhet och sundhet.

Källa: Växtskyddscentralens växtskyddsbrev nr 1 2018.

Läs mer om betning, preparatval, effekter och gränsvärden i **Bekämpningsrekommendationer Svampar och insekter 2017**, sidorna 78-79.

Analysera eget utsäde

Om du använder eget utsäde bör du göra en analys. Sundhet och grobarhet kan variera mycket och det går inte att avgöra utan analys.

Paketpriset för en utsädesanalys (grobarhet, sundhet och tusenkornvikt) ligger på cirka 500-600 kr. Väljer du till analys av havreflygsot eller stinksot kostar det ytterligare cirka 300-350 kr och kornflygsot runt 575 kr. Priser exklusive moms.

- Frökontrollen i Örebro, www.frokontrollen.se, 019-603 27 30
- Eurofins i Lidköping, www.eurofins.se/tjanster/vaextodling/utsaede, 010-490 84 10
- Jordbruksverkets utsädesenhet i Svalöv, www.jordbruksverket.se/amnesomraden/odling/utsadeochsorter/koptjansteravoss, 036-15 83 23

Inspirationsträff ”Ska jag satsa på ekologisk odling?”

En inspirationskväll för dig som har växtodling och som funderar över att ställa om till ekologisk odling. Välkommen att höra om och diskutera marknadsförutsättningarna för ekologiskt och vad du behöver tänka på om du vill lägga om.

Torsdag 22 februari, 15.00 - ca 18.00

Församlingsgården vid Adventskyrkan, Kyrkogatan 1, Hallsberg

Marknaden för ekologisk utvecklas alltmer. Drivkrafterna för utvecklingen är flera med ökad efterfrågan både från vanlig konsument och det offentliga. Allt fler politiker och upphandlare sätter höga mål för andel ekologiskt i den offentliga maten. Utöver den svenska marknaden finns en potential i den ökande exporten av ekologiska livsmedel.

På den här inspirationsträffen har du möjlighet att träffa och diskutera med föreläsare som är väl insatta i frågan. Hur ser marknaden ut och vad tror vi om hur den kommer att utvecklas? Vad behöver man tänka på innan man ställer om odlingen och hur ser de ekonomiska kalkylerna ut?

- **Marknadsutveckling ekologiskt Sverige** - Cecilia Ryegård, Ekoweb/Agroide som har många års erfarenhet av analyser av utvecklingen på den ekologiska marknaden för livsmedel.
- **Den ekologiska spannmålsmarknaden** - Göran Karlsson, Produktmarknadschef på Lantmännen Lantbruk. Aktuellt marknadsläge för skörd 2017 och hur ser det ut framåt för de närmaste skördeåren. Helhet och gröda för gröda.
- **Omlägningsproceduren och saker man bör tänka på. Ekonomiska analyser.** - Henrik Nätterlund, Växtodlingsrådgivare, HS Konsult AB, med många års erfarenhet av ekologisk odling.

Deltagaravgift: Kursen finansieras av Landsbygdsprogrammet. Vi bjuder på kaffe och smörgås.

Information: Helena Högborg Åkerhielm, 010-224 84 27, helena.h.akerhielm@lansstyrelsen.se, Maja Cardell, 010-224 84 34

Anmälan senast torsdagen den 15 februari via kalendern på Länsstyrelsens i Örebros webbplats, www.lansstyrelsen.se/orebro (startsidan längst ner till höger)

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

